

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การเผยแพร่ความรู้เพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยของสถาบันพระปกเกล้า” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาถึงความเป็นมา โครงสร้าง และพันธกิจในการดำเนินงานของสถาบันพระปกเกล้า 2. ศึกษาถึงกระบวนการสื่อสาร รูปแบบและเนื้อหาในการเผยแพร่ความรู้เพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยของสถาบันพระปกเกล้า

บทสรุป

สถาบันพระปกเกล้าเป็นองค์กรอิสระทางวิชาการ ในกำกับของรัฐสภา เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยไปสู่ประชาชน เพื่อมุ่งให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน โดยมีสภาสถาบันพระปกเกล้าเป็นองค์กรบริหารสูงสุด มีหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมการดำเนินงานของสถาบันพระปกเกล้า

หน่วยงานภายในสถาบันพระปกเกล้า ประกอบด้วย วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดหลักสูตรการศึกษาด้านการเมืองการปกครอง วิทยาลัยพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่น มีหน้าที่ในการจัดหลักสูตรการศึกษาและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปกครองท้องถิ่น สำนักวิจัยและพัฒนา มีหน้าที่รับผิดชอบในการทำงานวิจัยทางด้านการเมืองการปกครอง และส่งเสริมบริการทางวิชาการ สำนักฝึกอบรม เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดหลักสูตรฝึกอบรม การจัดสัมมนา ประชุมวิชาการ และการผลิตสื่อเพื่อประชาสัมพันธ์องค์กร และเผยแพร่ประชาธิปไตย พิพิธภัณฑสถานพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มีหน้าที่รับผิดชอบด้านพระปกเกล้าศึกษา และสำนักงานเลขาธิการ รับผิดชอบด้านการบริหารทั่วไป

หน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการเผยแพร่ความรู้เพื่อการพัฒนาประชาธิปไตย ได้แก่ สำนักฝึกอบรม เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของสำนักฯ เพื่อการจัดฝึกอบรม หลักสูตรทางด้านการเมืองการปกครอง จัดสัมมนาและประชุมต่างๆ เผยแพร่ความรู้และผลการวิจัยเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย ประชาสัมพันธ์กิจกรรมและผลงานของสถาบัน ตลอดจนจัดระบบสารสนเทศและเครือข่ายระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารทางวิชาการ

สำนักฝึกอบรมฯ ได้นำการสื่อสารเข้ามาทำหน้าที่เป็นเครื่องมือทางการเมือง โดยการถ่ายทอดข่าวสารข้อมูลและความรู้ต่างๆ ทางการเมืองผ่านสื่อ ทั้งสื่อระหว่างบุคคลและสื่อมวลชน จับประเด็นปัญหาและข้อคิดเห็นทางการเมืองที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผ่านการจัดสัมมนา การประชุมวิชาการและเวทีความคิด รวมทั้งปลูกฝังอุดมการณ์ ความเชื่อทางการเมือง ระบบประชาธิปไตยผ่านหลักสูตรการศึกษาและฝึกอบรม เพื่อให้นำไปสู่การพัฒนาทางการเมืองที่ยั่งยืน

กลุ่มเป้าหมายในการเผยแพร่ความรู้เพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยของสถาบันพระปกเกล้า ได้แก่

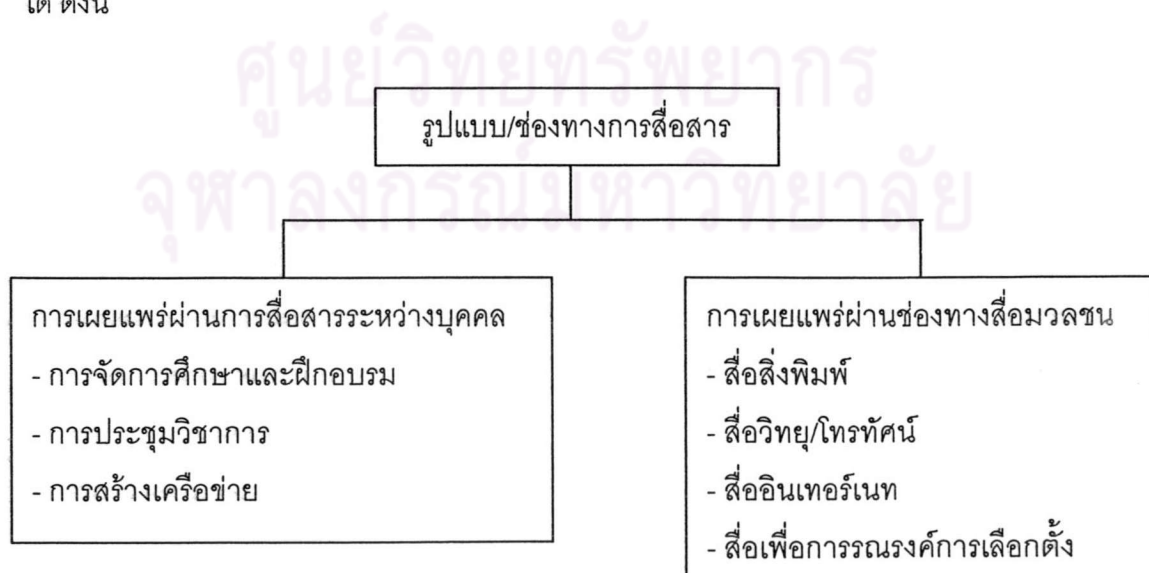
1. สมาชิกวุฒิสภา ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) รวมทั้งผู้บริหารราชการแผ่นดิน ผู้บริหารสมาชิกสภาท้องถิ่น นักการเมืองระดับชาติและท้องถิ่น และผู้นำความคิดในสังคม

2. ผู้บริหารระดับสูงของทั้งภาครัฐและเอกชน โดยกลุ่มเป้าหมายนี้จะต้องเป็นข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐและรัฐวิสาหกิจระดับ 9 ขึ้นไป หรือผู้บริหารของภาคเอกชนในระดับกรรมการผู้จัดการ รวมถึงสื่อมวลชนด้วย

3. องค์กรเครือข่ายการพัฒนาประชาธิปไตยทั้งในประเทศและต่างประเทศ และนักวิชาการ

4. นิสิต นักศึกษา ประชาชนทั่วไป และเยาวชน

เราอาจสรุปรูปแบบหรือช่องทางในการเผยแพร่ความรู้ของสถาบันพระปกเกล้าได้ ดังนี้

การดำเนินการในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยของสถาบันพระปกเกล้าเน้นรูปแบบการสื่อสารระหว่างบุคคล โดยการส่งข้อมูลต่างๆ ไปยังผู้มีอิทธิพล ผู้นำชุมชน ผู้นำทางความคิดก่อน ผ่านทางการจัดการศึกษาและฝึกอบรม การประชุมวิชาการ ตลอดจนการสร้างเครือข่าย แล้วจึงขยายข้อมูล ความรู้เหล่านั้นไปสู่ประชาชนกลุ่มต่างๆ อีกทอดหนึ่ง แต่มีการนำสื่อมวลชนเข้ามาผสมผสานเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้กว้างขวางมากขึ้นด้วย

1. การเผยแพร่ผ่านการสื่อสารระหว่างบุคคล

ช่องทางการสื่อสารนี้เป็นช่องทางที่มีความสะดวก คือการใช้บุคลากรในสถาบันเป็นผู้ดำเนินงานเผยแพร่ ทั้งจากการฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ การฝึกอบรมวิทยากรเผยแพร่รัฐธรรมนูญ การรับเชิญเป็นวิทยากรของผู้บริหารและนักวิชาการไปบรรยายยังหน่วยงานต่างๆ โดยนำเอาสาระที่ได้จากงานศึกษาวิจัยของสถาบันมาใช้พัฒนาหลักสูตร และใช้ต่อเนื่องถึงการผลิตสื่อเผยแพร่ผ่านทางสื่อต่างๆ อีกต่อหนึ่ง

สถาบันพระปกเกล้า เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบบอบประชาธิปไตยในรูปแบบของการเผยแพร่ผ่านการสื่อสารระหว่างบุคคล โดยการจัดหลักสูตรการศึกษาและฝึกอบรม การจัดการสัมมนา ประชุมวิชาการ และเวทีความคิด โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการให้ความรู้ทางด้านการเมืองการปกครองแก่กลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเหล่านั้นมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และทัศนคติที่ดีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย ไปสู่กลุ่มเป้าหมายอื่น รวมทั้งเป็นการระดมความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง ผู้บริหารทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนผู้สนใจทางการเมืองทั่วไป ในประเด็นการเมืองต่างๆ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องนำข้อคิดเห็นเหล่านั้นไปเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อไป

นอกจากนี้ ยังมุ่งสร้างเครือข่ายทางการสื่อสาร หรือเครือข่ายการพัฒนาประชาธิปไตย ซึ่งมีการสร้างเครือข่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อความร่วมมือทางด้านวิชาการและการให้การสนับสนุนทางการเงินทุนเพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาประชาธิปไตยที่ยั่งยืนต่อไป โดยได้จัดตั้งโครงการพัฒนาความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างเครือข่ายการพัฒนาประชาธิปไตย และศูนย์กิจกรรมร่วมรัฐสภา-ประชาสังคม เพื่อเป็นสื่อกลางในการสร้างเครือข่ายประชาธิปไตยให้ขยายผลออกไปอย่างกว้างขวาง

2. การเผยแพร่ผ่านช่องทางสื่อมวลชน

นอกเหนือจากการเผยแพร่ผ่านการสื่อสารระหว่างบุคคลแล้ว สำนักฝึกอบรมฯ ยังได้นำสื่อมวลชนมาเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ด้วย โดยใช้กลยุทธ์ด้านเนื้อหาพร้อมกับกลยุทธ์ทางด้านสื่อ นำสาระดังกล่าวมาเผยแพร่ในรูปแบบที่ผู้รับสารเข้าใจเนื้อหาเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญหรือความรู้ด้านการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยได้ง่ายขึ้น ดังนั้น จึงใช้สื่อแบบผสมผสานตามความเหมาะสมของเนื้อหาหรือกิจกรรมที่ต้องการเผยแพร่

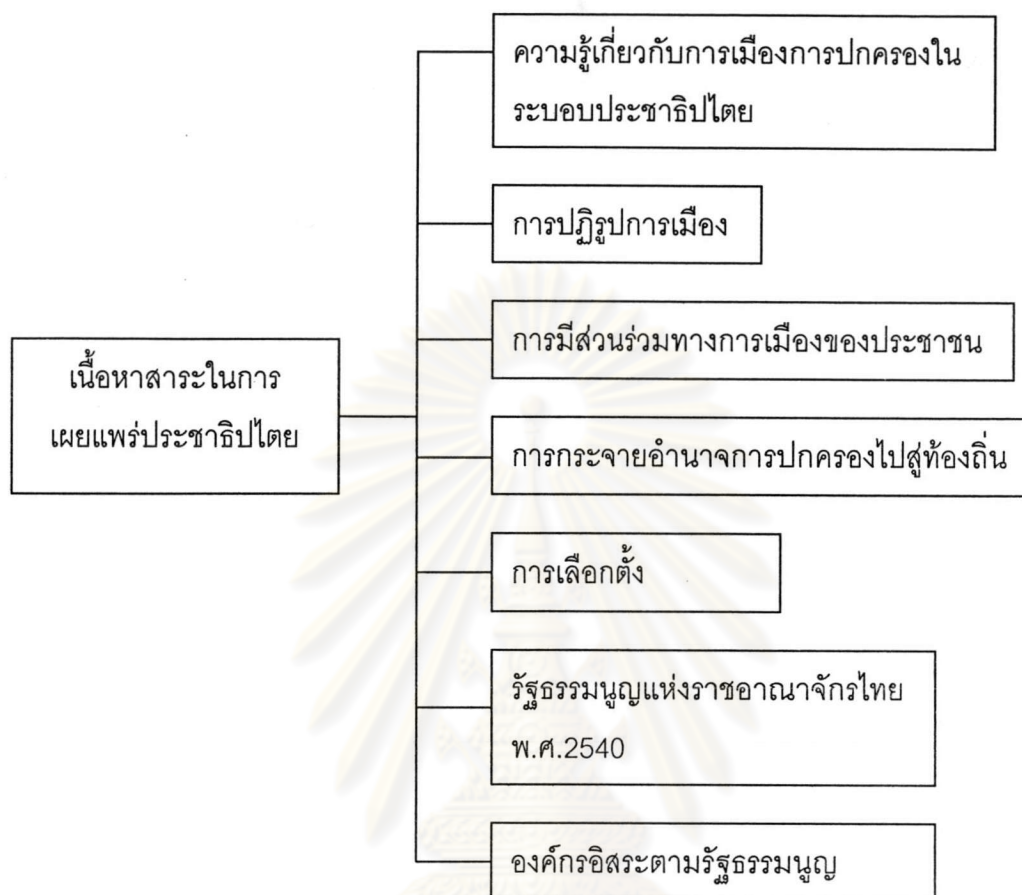
สื่อที่ผลิตเป็นประจำ คือ สื่อสิ่งพิมพ์ อันได้แก่ หนังสือเผยแพร่ และจดหมายข่าว เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้ และผลงานวิจัยด้านการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รวมไปถึงกิจกรรมและข่าวคราวความเคลื่อนไหวของสถาบัน ให้กลุ่มเป้าหมายได้รับทราบ นอกจากนี้ การจัดทำหนังสือเผยแพร่และผลงานวิจัยของสถาบัน ยังเป็นการประชาสัมพันธ์ผลงานของสถาบันให้เป็นที่รับทราบและยอมรับจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศอีกด้วย

สำหรับสื่อวิทยุและโทรทัศน์นั้น สถาบันพระปกเกล้ามีการจัดรายการวิทยุเพื่อเผยแพร่เพียงรายการเดียว โดยออกอากาศทางวิทยุรัฐสภา แต่ก็ไม่ได้มีความต่อเนื่องสม่ำเสมอเท่าที่ควร ส่วนรายการโทรทัศน์นั้น ในช่วงเวลาที่ทำการศึกษา สถาบันพระปกเกล้าไม่ได้ผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อเผยแพร่ แต่ในปี 2546 ได้จัดทำโครงการผลิตสื่อโทรทัศน์ รายการ “ครอบครัวตัว ป.” ขึ้น โดยความร่วมมือกับสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11

ในช่วงรณรงค์การเลือกตั้ง ได้มีการนำสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุ และสื่อโทรทัศน์เข้ามาช่วยในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งด้วย ทั้งนี้ เป็นการดำเนินงานในรูปแบบของความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก คือคณะกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ จัดทำเป็นโครงการรณรงค์การเลือกตั้งอย่างมีคุณภาพ ภายใต้ชื่อ โครงการพลังเสียงสร้างชาติ

นอกจากนี้ เพื่อการเผยแพร่ความรู้ให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น สถาบันพระปกเกล้าฯ จึงได้นำเทคโนโลยีการสื่อสาร ในรูปแบบของอินเทอร์เน็ตมาใช้อีกด้วย โดยจัดทำเว็บไซต์สถาบันพระปกเกล้าขึ้นตั้งแต่ ปี 2542 เพื่อให้ความรู้พื้นฐานทางด้านการเมืองการปกครองแก่กลุ่มเป้าหมายโดยกว้างขวางทั้งในและต่างประเทศ ให้ผู้เข้าชมสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสอบถามข้อมูลความรู้ทางด้านการเมืองการปกครองได้

จากการศึกษา เราสามารถสรุปประเด็นเนื้อหาสาระที่สถาบันพระปกเกล้า เผยแพร่ไปสู่กลุ่มเป้าหมายต่างๆ ได้ ดังนี้

ความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

ประเด็นความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนี้ จัดเป็นเนื้อหาของสารประเภทอุดมการณ์ โครงสร้างและกระบวนการการเมืองในปัจจุบัน ซึ่งถือเป็นประเด็นหลักในการเผยแพร่ประชาธิปไตยของสถาบันพระปกเกล้า เนื่องจากความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ถูกต้องนั้น ย่อมนำไปสู่การมีทัศนคติที่ดีต่อระบอบการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมือง อันเป็นพื้นฐานของการพัฒนาประชาธิปไตย

สถาบันพระปกเกล้า เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยผ่านกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ หลักสูตรการศึกษา หนังสือเผยแพร่ จดหมายข่าว และสื่ออินเทอร์เน็ต โดยมีตัวอย่างกิจกรรมที่น่าเสนอประเด็นนี้ คือ

- เนื้อหากลุ่มวิชาที่ 4 ของหลักสูตรการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย สำหรับนักบริหารระดับสูง เพื่อศึกษาความเป็นมาของระบบประชาธิปไตยของไทย
  - เนื้อหาของโครงการฝึกอบรมวิทยากรเผยแพร่ประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ ในหัวข้อ “การเมืองกับชีวิต”
  - คอลัมน์ “การเมืองไทยในอดีต” ลงในจดหมายข่าวในปี 2542 เสนอเหตุการณ์สำคัญทางการเมืองไทยในอดีต
  - หนังสือเผยแพร่ “วุฒิสภาไทย: ความรู้เรื่องสมาชิกวุฒิสภา” เสนอสาระความรู้เกี่ยวกับวุฒิสภา รวมถึงความรู้พื้นฐานทางด้านการเมือง
- การนำเสนอเนื้อหาในประเด็นความรู้ทางด้านการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยของสถาบันพระปกเกล้านั้น เป็นการนำเสนอที่มุ่งให้ความรู้ด้านประวัติความเป็นมาของระบบการเมืองการปกครองไทย ความหมายของการเมือง และปัญหาของการพัฒนาการเมืองไทย

การปฏิรูปการเมือง

ประเด็นการเผยแพร่เรื่องการปฏิรูปการเมืองจัดเป็นเนื้อหาสาระประเภทแนวทางการพัฒนาการเมืองในอนาคต ซึ่งสถาบันพระปกเกล้าได้ทำการเผยแพร่ประเด็นนี้ผ่านการหลักสูตรการศึกษาและฝึกอบรม การจัดสัมมนาและประชุมวิชาการ หนังสือเผยแพร่ จดหมายข่าว และสื่ออินเทอร์เน็ต โดยมีตัวอย่างกิจกรรมที่นำเสนอประเด็นนี้ คือ

- เนื้อหาในกลุ่มวิชาที่ 1 ของหลักสูตรการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยสำหรับผู้บริหารระดับสูง ในหัวข้อเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ใหม่เกี่ยวกับระบบประชาธิปไตย ที่มีขอบเขตในการศึกษาแนวคิดว่าด้วยการปฏิรูปการเมืองการปกครองและการบริหารในระบบประชาธิปไตย
- เนื้อหาของโครงการฝึกอบรมวิทยากรเผยแพร่ประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ ในหัวข้อ “การปฏิรูปการเมืองและจุดเด่นของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน”
- การประชุมวิชาการประจำปีของสถาบันพระปกเกล้าครั้งที่ 4 เรื่อง “5ปีของการปฏิรูปการเมืองตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่”
- หนังสือเผยแพร่ “ตลาด ประชาธิปไตย และการพัฒนา”

การนำเสนอในประเด็นการปฏิรูปการเมืองนั้น เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิรูปการเมืองที่จะนำไปสู่การพัฒนาประชาธิปไตย

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ประเด็นเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จัดเป็นเนื้อหาสาระประเภท แนวทางการพัฒนาการเมืองในอนาคต ทั้งนี้สถาบันพระปกเกล้าได้เผยแพร่ประเด็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองนี้ผ่านหลักสูตรการศึกษาและฝึกอบรม การจัดสัมมนาและประชุมวิชาการ หนังสือเผยแพร่ ผลงานวิจัย ตลอดจนบทความในจดหมายข่าว โดยมีตัวอย่างกิจกรรมในการเผยแพร่ คือ

- เนื้อหากลุ่มวิชาที่ 7 ในหลักสูตรการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย สำหรับผู้บริหารระดับสูง เพื่อศึกษาแนวคิด กระบวนการ และกลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ
- เนื้อหาของโครงการฝึกอบรมวิทยากรเผยแพร่ประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ ในหัวข้อ "การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน"

- การจัดประชุมวิชาการประจำปีของสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 2 เรื่อง "การมีส่วนร่วมของประชาชน ความยั่งยืนของประชาธิปไตย"

- หนังสือเผยแพร่ "คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการตัดสินใจของชุมชน"

- หนังสือเผยแพร่ "ตัวอย่างเทคนิคการมีส่วนร่วมของประชาชน และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง"

- รายงานการวิจัยแนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญ

- บทความ "แนวคิดของการมีส่วนร่วมในระบบประชาธิปไตย" เสนอในจดหมายข่าว

- บทความ "ประชาชนต้องช่วยชาติกำจัดคนโกงกิน" เสนอในจดหมายข่าว

การนำเสนอประเด็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน มุ่งเน้นการให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นหัวใจหลักในการพัฒนาประชาธิปไตย และสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ และเสนอแนะวิธีการในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่น

ประเด็นการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่น จัดเป็นเนื้อหาสาระประเภท นโยบาย การดำเนินการ และการตัดสินใจทางการเมือง โดยสถาบันพระปกเกล้าได้นำเสนอประเด็นนี้ผ่านการจัดหลักสูตรการศึกษาและฝึกอบรม การจัดสัมมนาและประชุมวิชาการ หนังสือเผยแพร่ และจดหมายข่าว ซึ่งมีตัวอย่างกิจกรรมในการเผยแพร่ประเด็นการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่น คือ

- การจัดหลักสูตรประกาศนียบัตรการบริหารจัดการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และหลักสูตรการพัฒนาเมืองสำหรับผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อให้ความรู้แก่นักการเมืองท้องถิ่น และข้าราชการท้องถิ่น

- การจัดประชุมวิชาการประจำปีของสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 3 เรื่อง “การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย”

- หนังสือเผยแพร่ “การประชุมระดมความคิดเห็น: ทิศทางการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย”

- บทความ “ประชาธิปไตย: พระราชดำริเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว” เสนอในจดหมายข่าว

ประเด็นเรื่องการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่น เป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นแก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองของท้องถิ่น และเป็นการศึกษาแนวทางในการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการพัฒนาทางการเมืองต่อไป

การเลือกตั้ง

สำหรับประเด็นเนื้อหาเรื่องการเลือกตั้ง ซึ่งจัดเป็นเนื้อหาสาระประเภทนโยบาย การดำเนินงาน และการตัดสินใจทางการเมืองนั้น สถาบันพระปกเกล้าได้ให้ความสำคัญในการเผยแพร่เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่มีการเลือกตั้ง ทั้งสมาชิกวุฒิสภา ในปี 2543 และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในปี 2544 เนื่องจากเป็นการเลือกตั้งวุฒิสภาครั้งแรก และเป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระบบเลือกตั้งแบบใหม่ ดังนั้นการให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องระบบการเลือกตั้งที่ถูกต้อง จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง สถาบันพระปกเกล้าได้เผยแพร่ประเด็นเรื่องการเลือกตั้งผ่านการจัดสัมมนา และใช้สื่อต่างๆ เช่น สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ โดยมีตัวอย่างกิจกรรมในการเผยแพร่ คือ

- โครงการประชาสัมพันธ์เรื่อง “การเลือกตั้งอย่างมีคุณภาพ”
- โครงการผลิตสื่อและประชาสัมพันธ์เผยแพร่ประชาธิปไตย
- บทความ “การเลือกตั้งระบบใหม่ ทำได้ไม่ยาก” เสนอในจดหมายข่าว
- บทความ “6 มกรา ขอบัตร 2 ใบ กาโบละเบอร์” เสนอในจดหมายข่าว
- บทความ “การเสียสิทธิของบุคคลซึ่งไม่ไปเลือกตั้ง” เสนอในจดหมายข่าว
- การจัดรายการ “กระดานสาธารณะ” ร่วมกับสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 11

การนำเสนอเนื้อหาในประเด็นการเลือกตั้งนั้น มุ่งเน้นการให้ความรู้ในเรื่องของกระบวนการเลือกตั้งระบบใหม่ การเลือกตั้งอย่างมีคุณภาพ คือ ลักษณะของผู้แทนที่พึงประสงค์

และการไม่ขายเสียง บทบาทหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา และตลอดจนแสดงให้เห็นความสำคัญของการใช้สิทธิ และการเสียสิทธิ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540

ประเด็นเรื่องรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จัดเป็นเนื้อหาสาระประเภทอุดมการณ์ โครงสร้าง และกระบวนการการเมือง ซึ่งสถาบันพระปกเกล้าได้มีการเผยแพร่ความรู้ และรายละเอียดในประเด็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือเผยแพร่ และจดหมายข่าว โดยมีตัวอย่างกิจกรรมในการเผยแพร่ คือ

- คอลัมน์ “รัฐธรรมนูญน่ารู้” ในจดหมายข่าว
- หนังสือเผยแพร่ “สารานุกรมรัฐธรรมนูญ”

รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ.2540 ถือว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน เพราะประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ ดังนั้น การให้ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่สำคัญของรัฐธรรมนูญจึงเป็นเรื่องที่สถาบันพระปกเกล้าให้ความสำคัญอีกประเด็นหนึ่งเช่นกัน

องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

ประเด็นเรื่ององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ถือเป็นเนื้อหาสาระประเภทแนวทางการพัฒนาการเมืองในอนาคต ซึ่งสถาบันพระปกเกล้าได้มีการเผยแพร่ความรู้เรื่ององค์กรอิสระผ่านการจัดสัมมนา ประชุมวิชาการ และหนังสือเผยแพร่ โดยมีตัวอย่างกิจกรรมในการเผยแพร่ คือ

- การสัมมนากลุ่มในการประชุมวิชาการประจำปีครั้งที่ 4 ในหัวข้อ “องค์กรอิสระ”
- การจัดเวทีความคิดเรื่อง “ประเด็นที่ควรแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่น เพื่อให้เกิดการปฏิรูปการเมืองยิ่งขึ้น” ในหัวข้อองค์กรอิสระ
- การสัมมนาเรื่องการวิเคราะห์การทำงานขององค์กรอิสระ
- หนังสือเผยแพร่ “องค์กรอิสระของประเทศไทยและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง”

องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญนี้ ถือเป็นหน่วยงานใหม่ ที่สำคัญและทำหน้าที่ทางการเมือง เช่น ศาลรัฐธรรมนูญ และคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นต้น ดังนั้นการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์กรอิสระ จะเป็นแนวทางในการตรวจสอบการใช้อำนาจขององค์กรดังกล่าวได้อีกทางหนึ่ง

ลักษณะการเผยแพร่ความรู้ในประเด็นต่างๆ ของสถาบันพระปกเกล้า มีลักษณะเป็นแบบวิชาการ คือมุ่งเน้นการให้ความรู้ความเข้าใจเป็นหลัก

ข้อมูล ความรู้ในด้านต่างๆ ที่สถาบันพระปกเกล้านำเสนอ นั้น สะท้อนให้เห็นแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยของสถาบันพระปกเกล้าได้เป็นอย่างดี คือ มุ่งเน้นที่การกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น และการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เพื่อให้เกิดการปฏิรูปทางการเมืองอย่างแท้จริง โดยที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย และเข้าใจสิทธิ เสรีภาพของตนตามรัฐธรรมนูญเสียก่อน ซึ่งความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ตลอดจนทัศนคติที่ดีต่อการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยเหล่านี้จะนำไปสู่การพัฒนาประชาธิปไตยที่ยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

การใช้สื่อเพื่อการเผยแพร่ความรู้เพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยของสถาบันพระปกเกล้า นั้น เราจะเห็นได้ว่าเป็นการมุ่งเน้นสื่อระหว่างบุคคลเป็นหลัก เป็นการให้ความรู้ผ่านการจัดหลักสูตรการศึกษาและฝึกอบรม การจัดสัมมนาและประชุมวิชาการ และการสร้างเครือข่าย เป็นต้น โดยมีการนำสื่อมวลชนเข้าเป็นส่วนเสริมในการเผยแพร่ ทั้งนี้ การใช้สื่อมวลชนต่างๆ จึงต้องเป็นไปในรูปของความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ที่สถาบันพระปกเกล้าได้มีการสร้างเครือข่ายจากนักศึกษาของสถาบันที่เกี่ยวข้องกับองค์กรทางด้านสื่อ

จากข้อจำกัดด้านงบประมาณในการเผยแพร่ ซึ่งทำให้การใช้สื่อมวลชนในการเผยแพร่ไม่มีความต่อเนื่อง ส่งผลให้ข้อมูลข่าวสารเหล่านี้ไม่สามารถกระจายไปถึงประชาชนในระดับรากหญ้าได้อย่างทั่วถึง เพราะเราปฏิเสธไม่ได้ว่าสื่อมวลชนมีบทบาทต่อการเมืองอย่างมาก ในแง่ของการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองแก่ประชาชน และประชาชนส่วนใหญ่จะได้รับทราบข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน ซึ่งสื่อมวลชนจะเป็นเสมือนตัวกลางในการถ่ายทอดข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทางการเมืองไปสู่ประชาชนทั่วประเทศ นอกจากนี้ ผลการวิจัยต่างๆ ที่ผ่านมา พบว่า การเปิดรับสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของประชาชน ตลอดจนสื่อมวลชนเองก็มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อการสร้างทัศนคติทางการเมือง ดังนั้นการใช้สื่อมวลชนเป็นช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย จึงมีส่วนในการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีและค่านิยมทางการเมืองแก่ประชาชนได้เช่นกัน

และแม้ว่ากลุ่มเป้าหมายหลัก ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายเริ่มแรกของสถาบันพระปกเกล้า นั้น ได้แก่สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารราชการแผ่นดิน และผู้บริหารจากทั้งภาครัฐและเอกชน จะได้รับการเผยแพร่ความรู้ผ่านการศึกษาและฝึกอบรม รวมทั้งการจัดสัมมนาและประชุมวิชาการของสถาบันแล้ว แต่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นประชาชนทั่วไป ซึ่งเป็นส่วนใหญ่ของประเทศ และ

เป็นองค์ประกอบสำคัญในการร่วมปฏิรูปการเมือง ร่วมพัฒนาประชาธิปไตยนั้น ยังมีโอกาสในการรับทราบข้อมูลข่าวสารทางด้านการเมืองไม่มากเท่าที่ควร

ในปี 2546 สถาบันพระปกเกล้าได้เริ่มโครงการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อเผยแพร่ประชาธิปไตยแล้ว ซึ่งนับเป็นสัญญาณที่ดีในการถ่ายทอดความรู้ประชาธิปไตยไปสู่ประชาชนได้อย่างกว้างขวางโดยผ่านสื่อมวลชนที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ทั่วถึง แต่การดำเนินการจะต้องมีความต่อเนื่อง สม่ำเสมอ เพื่อให้การเผยแพร่เหล่านี้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลอย่างแท้จริง อันจะทำให้ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจและมีทัศนคติที่ดีต่อระบอบประชาธิปไตย ทราบถึงสิทธิ และหน้าที่ของตนในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อร่วมแรงร่วมใจกันพัฒนาประชาธิปไตยอย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะหน่วยงานเดียว คือ สถาบันพระปกเกล้า เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบโดยตรงในการเผยแพร่ประชาธิปไตย อย่างไรก็ตาม การเผยแพร่ความรู้เพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยนี้ เป็นเรื่องที่สำคัญต่อประเทศชาติ หากได้มีการศึกษาเพิ่มเติมในลักษณะการเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่นๆ ที่ทำหน้าที่ในการเผยแพร่ประชาธิปไตย จะเป็นประโยชน์ในการศึกษาการสื่อสารเพื่อการพัฒนาทางการเมืองได้ดียิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย